

SEE MORE JESUS · WANTTOSEEMORE.COM

Biblia Inasema Nini Kuhusu Wema na Uovu? — Kuishi Kwa Vitendo · Maandiko ya KJV yenye Nambari za Strong

KUISHI KWAKE · MWENDO NA MUNGU — TAMBA, TEMBEA, KIMBIA, MALIZA

Mema na Maovu — Fundisho Msingi la Kibiblia

NENO LA UFUNGUZI

Mema na maovu si kitu cha kujua tu. Ni njia ya kutembea. Mtoto hajifunzi kutembea kwa siku moja: kwanza anatambaa kwa mikono na magoti; kisha baba yake anamshika mikono na kumfundisha kutembea; kisha anatembea peke yake; kisha anakua, na anakimbia. Na yule anayekimbia vizuri anakimbia mashindano, na mashindano yana mwisho, na mwishoni ni kuanguka au kufika mwisho. Katika lugha ya kale maneno mawili madogo hubeba jambo lote: towb (H2896, jema) na ra (H7451, ovu). Katika lugha mpya kuna manne: agathos (G18, jema) na kalos (G2570, jema); kakos (G2556, ovu) na poneris (G4190, ovu — ovu lenye nia ndani yake). Somo hili linabeba mema na maovu katika mwendo mzima wa mtu: jinsi hizi kwanza zinajifunza kuvitofautisha; jinsi mtu anavyoendelea kutembea katika jema, siku kwa siku; jinsi mwendo unavyogeuka kuwa mashindano na hata vita, vinavyopiganwa dhidi ya mwovu wa kweli; na jinsi mwendo unavyofikia mwisho — si kwenye kaburi, bali kwenye mti wa uzima, uliosimama wazi, bila laana tena. Litafute.

MASWALI MATATU AMBAYO SOMO HILI LINAJIBU:

1. Mtu hujifunzaje kwanza kutofautisha wema na uovu, na uwezo huo wa kupambanua huanzia wapi?
2. Mtu anapaswa kufanya nini na uwezo huo wa kupambanua ukishafunzwa — unatembeaje siku baada ya siku?
3. Je, mwenendo huo unabadilikaje kuwa mbio na vita dhidi ya uovu, na unamalizika namna gani?

MANENO MUHIMU YA KIYUNANI

“nzuri” — **G18 agathos** — bora katika asili yake na kazi yake, yenye faida

Hakuna mtu aliye mwema, ila mmoja, ndiye Mungu, na wema ambao mtu huonyesha unatoka kwenye hazina njema iliyokwisha tolewa.

“**nzuri**” — **G2570 kalos** — wema — kudhihirishwa, unaostahili kuonwa
matendo mema ambayo watu wengine wanayaona, na kumtukuza Baba kwa ajili yake

“**uovu**” — **G2556 kakos** — uovu, ubaya, ubatili, madhara
neni la kawaida la ubaya — lisilopaswa kulipwa, bali kushindwa kwa wema

“**uovu**” — **G4190 poneros** — uovu, mwovu, wenye madhara — uovu wenye nia ndani yake
yule mwovu, jicho ovu, hazina ovu

“**Kushinda**” — **G3528 nikao** — kushinda, kupata ushindi
mwenendo wote unaishia hapa — shindeni uovu kwa wema; kwake yeye ashindaye, mti wa uzima

“**mti**” — **G3586 xylon** — mti, mti, fimbo
mti alioubebea dhambi zetu na mti wa uzima ni neno moja na lile lile

“**thibitisha**” — **G1381 dokimazo** — kujaribu, kupima, jinsi chuma kinavyojaribiwa kwa moto
akili iliyo zoezwa hupima mambo yote kabla ya kushikilia lolote kwa nguvu

MANENO MUHIMU YA KIEBRANIA

“**nzuri**” — **H2896 towb** — njema, ya kupendeza, inayokubalika, vizuri
Hukumu ya Mungu mwenyewe juu ya kila kitu alichokifanya, iliyonenwa kabla uovu haujawahi kuwa na jina

“**uovu**” — **H7451 ra** — uovu, ubaya, dhiki, uovu
neni lililotajwa kwa mara ya kwanza kwenye mti uliokatazwa — uovu wa kuuepuka

“**jua**” — **H3045 yada** — kujua, kutambua, kupambanua
kujua mema na maovu si sawa na kuchagua mema

“**chagua**” — **H977 bachar** — kuchagua, kuteua
uzima na wema vimewekwa mbele yako — kwa hiyo chagua uzima

“**kataa**” — **H3988 ma'as** — kukataa, kukataa, kudharau
mtoto anayejua kukataa uovu na kuchagua wema

“**ondoka**” — **H5493 sur** — kugeuka kando, kuondoka
hofu ya Bwana ikiwekwa katika mwendo — jiepuse na uovu, na utende mema

“**sikiliza**” — **H8085 shama** — kusikia, kusikiliza, kutii
yeyote atakayesikiliza atakaa salama, na atatulia bila hofu ya mabaya

“**buni**” — **H2803 chashab** — kufikiri, kubuni, kupanga
neni lile lile pande zote mbili za hadithi ya Yosefu — kile kilichokusudiwa kwa madhara, Mungu alikikusudia kwa wema

“**hofu**” — **H3372 yare** — kuogopa, kuhofu; kuheshimu kwa hofu
kuogopa Bwana kunakojiepusha na uovu, si kuogopa kunakomfichama Mungu

I. KUTAMBAA — JINSI YA KUIPATA

(Mawazo yangu binafsi — kila hatua huanza chini, na hii inaanza tangu mwanzo kabisa wa kitabu. Kabla uovu haujatajwa kamwe, wema tayari umesemwa — mara saba katika sura moja. Ufahamu hauanzii kwa kuonja uovu; unaanzia kwa kuonja wema ambao Mungu ameonyesha tayari. Anza chini, anza kidogo, na anza.)

A. Mwanzo 1:4 Mungu akaona ya kuwa nuru ni njema, ndipo Mungu akatenganisha nuru na giza.

[**H2896 towb** ■]

MUNGU AKAONA YA KUWA NURU NI NJEMA --> NDIPO MUNGU AKATENGANISHA NURU NA GIZA.

B. Mwanzo 1:31 Mungu akaona vyote alivyoumba, na tazama, ilikuwa vizuri sana. Ikawa jioni, ikawa asubuhi, siku ya sita. [**H2896 towb** ■]

MUNGU ALIVIONA VYOTE ALIVYOVIFANYA --> NA TAZAMA, VILIKUWA VIZURI SANA.

(Mawazo yangu binafsi — hapa ndipo kutafuta wema kunapoanzia: si kwa kanuni ya kufuata, bali kwa hukumu ya Mtu mwenyewe juu ya alichokifanya. Kabla mtu hajaamriwa kuchagua wema, Mungu tayari amekuwa akiuita, na kuuita

vizuri.)

C. Zaburi 34:8 Onjeni mwone kwamba Bwana ni mwema, heri mtu yule anayemkimbilia.

[H2896 towb ■]

ONJENI MWONE KWAMBA BWANA NI MWEMA --> HERI MTU YULE ANAYEMKIMBILIA.

D. Zaburi 119:68 Wewe ni mwema, unalotenda ni jema, nifundishe maagizo yako. [H3190 yatab ■]

[H2896 towb ■]

WEWE NI MWEMA + UNALOTENDA NI JEMA --> NIFUNDISHE MAAGIZO YAKO.

(Mawazo yangu binafsi — wema si neno tu ambalo Mungu husema; ni kile alichio, na kile atendalo. Kuonja kwamba Bwana ni mwema ni mwanzo wa njia mpya ya kuhukumu kila kitu kingine kiitwacho chema au kiovu.)

E. Mwanzo 3:22 Kisha Bwana Mungu akasema, “Sasa mtu huyu amekuwa kama mmoja wetu, kwa kujua mema na mabaya. Sharti asiruhusiwe kunyoosha mkono wake na kuchuma pia kutoka mti wa uzima akala, naye akaishi milele.” [H3045 yada ■]

MTU AMEKUWA KAMA MMOJA WETU, KWA KUJUA MEMA NA MABAYA --> ASIJE AKALA PIA MATUNDA YA MTI WA UZIMA.

(Mawazo yangu ya kibinafsi — hii ndiyo sababu ufahamu huu sasa unapaswa kujifunzwa badala ya kuwa nao tu. Mwanadamu alinyoosha mkono kupata ujuzi wa mema na mabaya kwa nafsi yake, mbali na Mungu, na ujuzi aliopata ulikuwa mkubwa kuliko awezavyo kubeba. Kuanzia siku hiyo, kupambanua mema na mabaya kwa njia iliyo sahihi ni jambo linalopaswa kutafutwa tena, si kudhaniwa.)

F. Kumbukumbu La Torati 30:19 Leo ninaziita mbingu na nchi kama mashahidi dhidi yako kwamba nimeweka mbele yako uzima na mauti, baraka na laana. Basi sasa chagueni uzima, ili wewe na watoto wako mpate kuishi, [H977 bachar ■]

UZIMA NA MAUTI VIMEWEKWA MBELE YAKO --> BASI SASA CHAGUA UZIMA.

G. 1 Wafalme 3:9 Hivyo mpe mtumishi wako moyo wa ufahamu ili kutawala watu wako na kupambanua kati ya mema na mabaya. Kwa maana, ni nani awezaye kutawala watu wako hawa walio wengi hivi?” [H7451 ra ■] [H2896 towb ■] [H995 bin ■]

MOYO WA UFAHAMU --> KUPAMBANUA KATI YA JEMA NA OVU.

(Mawazo yangu binafsi — Sulemani hakudai kuwa alikuwa na huu ufahamu tayari; alimwomba Mungu ampe. Kupata tofauti kati ya wema na uovu kunaanza kwa namna ile ile kwa mtu yeyote: si kwa kujiamini katika hukumu yako binafsi, bali kwa ombi.)

H. Isaya 7:15 Atakula jibini na asali atakapokuwa ameweza kukataa mabaya na kuchagua mema.

[H2896 towb ■] [H977 bachar ■] [H7451 ra ■] [H3988 ma'as ■] [H3045 yada ■]

JUA KUKATAA UOVU + KUCHAGUA WEMA.

I. Waebrania 5:12 Kwa hakika, ingawa mpaka wakati huu ingewapasa kuwa walimu, bado mnahitaji mtu wa kuwafundisha tena hatua za awali za kweli ya Neno la Mungu. Mnahitaji maziwa, wala si chakula kigumu! (13) Kwa maana yeyote aishiye kwa kunywa maziwa bado yeye ni mtoto mchanga, hana ujuzi katika mafundisho kuhusu neno la haki.

MNAHITAJI MAZIWA, WALA SI CHAKULA KIGUMU! --> KILA MTU ATUMIAYE MAZIWA HANA UJUZI WA NENO LA HAKI, KWA KUWA NI MTOTO MCHANGA.

(Mawazo yangu binafsi — huu ni mwanzo kwa kila mtu aliye hai: mtoto mchanga anayenywa maziwa, asiye stadi katika kupambanua mema na mabaya, na hakuna aibu katika hilo. Aibu ipo tu katika kubaki hapo. Ufahamu wa kupambanua unapatikana, lakini haupatikani kwa mara moja.)

J. Mithali 2:3 na kama ukiita busara na kuita kwa sauti ufahamu, (4) na kama utaitafuta kama fedha na kuitafuta sana kama hazina iliyofichwa, (5) ndipo utakapoelewa kumcha Bwana na kupata maarifa ya Mungu.

UKILIA KWA AJILI YA MAARIFA + UKIMTAFUTA KAMA HAZINA ZILIZOFICHWA --> UTAPATA MAARIFA YA MUNGU.

II. KUTEMBEA — LA KUFANYA NALO UKIWA NAYO

(Mawazo yangu binafsi — mtoto sasa amesimama kwa miguu yake, na kutembea kunamaanisha kuzoeza chaguo kila siku, si mara moja tu. Agano la Kale linaita hili kukataa uovu na kuchagua wema, mara kwa mara, katika maamuzi

madogo ya siku ya kawaida. Angalia mara ngapi jozi ile ile ya maneno inarudiwa: acha uovu, na utende mema.)

A. Zaburi 34:14 Aache uovu, atende mema, aitafula amani na kuifuatilia. [H2896 towb ■] [H7451 ra ■] [H5493 sur ■]

ONDOKA KATIKA UOVU + TENDA MEMA --> TAFUTA AMANI, NA UIFUATILIE.

B. Amosi 5:14 Tafuteni mema, wala si mabaya, ili mpate kuishi. Ndipo Bwana Mungu Mwenye Nguvu Zote atakuwa pamoja nanyi, kama msemavyo yupo nanyi. [H157 ahab ■] [H8130 sane ■] [H2421 chayah ■] [H7451 ra ■] [H2896 towb ■] [H1875 darash ■] (15) Yachukieni maovu, yapendeni mema; dumisheni haki mahakamani. Yamkini Bwana Mungu Mwenye Nguvu Zote atawahurumia mabaki ya Yosefu.

TAFUTA MEMA, WALA SI MABAYA --> CHUKIENI UOVU, MPENDE MEMA.

C. Mithali 3:7 Usiwe mwenye hekima machoni pako mwenyewe; mche Bwana ukajiepushe na uovu. [H7451 ra ■] [H5493 sur ■] [H3372 yare ■] [H2450 chakam ■]

USIWE MWENYE HEKIMA MACHONI PAKO MWENYEWE --> MHOFU BWANA + JIEPUSHE NA UOVU.

D. Mithali 8:13 Kumcha Bwana ni kuchukia uovu; ninachukia kiburi na majivuno, tabia mbaya na mazungumzo potovu. [H7451 ra ■] [H8130 sane ■]

KUMHOFIA BWANA = KUCHUKIA UOVU.

(Mawazo yangu binafsi — kutembea katika wema si uamuzi mmoja; ni hofu ya Bwana inayoendelea kuchukia mambo yale yale, siku baada ya siku, katika sehemu za kawaida: kiburi, njia ya majivuno, kinywa cha kiburi. Hakuna kitu cha kusisimua kuhusu kutembea. Ni mwelekeo unaotunzwa.)

E. Ayubu 28:28 Naye Mungu akamwambia mwanadamu, ‘Kumcha Bwana: hiyo ndiyo hekima, nako kujitenga na uovu ndio ufahamu.’ [H998 binah ■] [H7451 ra ■] [H5493 sur ■]

KUMHOFU BWANA = HEKIMA + KUJIEPUSHA NA UOVU = UFAHAMU.

F. Isaya 1:16 jiosheni na mkajitakase. Yaondoeni matendo yenu maovu mbele zangu! Acheni kutenda mabaya, [H3190 yatab ■] [H3925 lamad ■] [H2308 chadal ■] [H7451 ra ■] (17) jifunzeni kutenda mema! Tafuteni haki, watieni moyo walioonewa. Teteeni shauri la yatima, wateteeni wajane.

JIOSHE, JITAKASE --> ACHA KUTENDA MABAYA + JIFUNZE KUTENDA MEMA.

(Mawazo yangu binafsi — angalia mpangilio: kwanza kuoga, kisha kuacha, kisha kujifunza. Kutembea si tu kukomesha uovu; ni kujifunza mazoea mapya ya wema — hukumu kwa wanaoonewa, kujali yatima na mjane. Kutembea kuna mikono na miguu, si tu dhamiri safi.)

G. Mithali 17:13 Ikiwa mtu atalipa baya kwa jema, kamwe ubaya hautaondoka katika nyumba yake. [H2896 towb ■] [H7451 ra ■]

IKIWA MTU ATALIPA BAYA KWA JEMA --> KAMWE UBAYA HAUTAONDOKA KATIKA NYUMBA YAKE.

H. 1 Wathesalonike 5:21 Jaribuni kila kitu. Yashikeni yaliyo mema. [G4190 poneros ■] [G1491 eidos ■] [G567 apecho ■] [G2570 kalos ■] [G2722 katecho ■] [G1381 dokimazo ■] (22) Jiepusheni na uovu wa kila namna.

JARIBUNI KILA KITU --> YASHIKENI YALIYO MEMA + JIEPUSHENI NA UOVU WA KILA NAMNA.

(Mawazo yangu binafsi — "kuthibitisha" ni dokimazo (G1381, kuthibitisha), kujaribu kitu kama vile chuma kinavyojaribiwa kwa moto. Kutembea katika wema ni jaribio la kila siku, si uamuzi mmoja tu: kijaribu, kisha kishikilie, kisha ujiepushe hata na kile kinachoonekana tu kama uovu.)

I. Mathayo 5:16 Vivyo hivyo, nuru yenu iangaze mbele ya watu, ili wapate kuona matendo yenu mema wamtukuze Baba yenu aliye mbinguni. [G2041 ergon ■] [G2570 kalos ■]

NURU YAKO IANGAZE HIVYO --> WAYAONE MATENDO YAKO MEMA + WAMTUKUZE BABA YENU.

J. Wagalatia 6:9 Hivyo, tusichoke katika kutenda mema, kwa kuwa tutavuna kwa wakati wake tusipokata tamaa. [G18 agathos ■] [G2570 kalos ■] (10) Kwa hiyo, kadiri tupatavyo nafasi na tuwatendee watu wote mema, hasa wale wa jamaa ya waaminio.

TUSICHOKE KATIKA KUTENDA MEMA --> KAMA TUPATAVYO NAFASI, TUWATENDEE MEMA WATU WOTE.

K. Warumi 2:7 Wale ambao kwa kuvumilia katika kutenda mema hutafuta utukufu, heshima na maisha yasiyoharibika, Mungu atawapa uzima wa milele. [G18 agathos ■] [G2556 kakos ■] [G18 agathos ■] (8) Lakini kwa wale watafutao mambo yao wenyewe na wale wanaokataa kweli na kuzifuata njia mbaya, kutakuwa na ghadhabu na hasira ya Mungu. (9) Kutakuwa na taabu na dhiki kwa kila mmoja atendaye maovu, Myahudi kwanza na mtu wa Mataifa pia, (10) bali utukufu, heshima na amani kwa ajili ya kila mmoja atendaye mema, kwa Myahudi kwanza, kisha kwa mtu wa Mataifa.

KUENDELEA KWA UVUMILIVU KATIKA KUTENDA MEMA --> UTUKUFU, HESHIMA, NA AMANI, KWA KILA MTU ATENDAYE MEMA.

L. Mathayo 19:17 Yesu akamjibu, “Mbona unaniuliza habari ya mema? Aliye mwema ni Mmoja tu. Lakini ukitaka kuingia uzimani, zitii amri.” [G18 agathos ■]

HAKUNA MWEMA ILA MMOJA = MUNGU.

(Mawazo yangu binafsi — kutembea katika wema kamwe hakubadiliki kuwa kufikiri kwamba mtu amekuwa chanzo chake. Hakuna aliye mwema ila mmoja tu, Mungu mwenyewe. Kile mtu anachotembea ndani yake, Mtu mwingine alikitoa kwanza.)

M. Luka 6:45 Vivyo hivyo mtu mwema hutoa mambo mema kutoka kwenye hazina ya moyo wake, naye mtu mwovu hutoa mambo maovu kutoka kwenye hazina ya moyo wake. Kwa kuwa mtu hunena kwa kinywa chake yale yaliyoujaza moyo wake. [G4190 ponereros ■] [G2344 thesauros ■] [G18 agathos ■] **KUTOKA HAZINA NJEMA YA MOYO WAKE --> KILE KILICHO CHEMA + KWA KUWA KINYWA CHAKE HUSEMA KUTOKANA NA WINGI WA MOYO.**

N. Warumi 7:19 Sitendi lile jema nitakalo kutenda, bali lile baya nisilolitaka, ndilo nitendalo. [G2556 kakos ■] [G2570 kalos ■] [G2556 kakos ■] [G18 agathos ■] (20) Basi kama ninatenda lile nisilotaka kutenda, si mimi tena nifanyaye hivyo, bali ni ile dhambi ikaayo ndani yangu. (21) Hivyo naiona sheria ikitenda kazi. Ninapotaka kutenda jema, jambo baya liko papo hapo.

SITENDI LILE JEMA NITAKALO KUTENDA + NINAPOTAKA KUTENDA JEMA, JAMBO BAYA LIKO PAPO HAPO.

(Mawazo yangu binafsi — kutembea si laini siku zote, hata kwa mtu anayetaka kwa dhati kutenda mema. Paulo anataja pambano hili lile lile ndani yake mwenyewe. Kutembea huko hakukanushi pambano hilo; kunaendelea kuchagua wema licha yake.)

O. Mithali 1:33 Lakini yeyote anisikilizaye ataishi kwa usalama, atatulia, bila kuwa na hofu ya madhara.” [H7451 ra ■] [H8085 shama ■]

MTU ANISIKILIZAYE = ATAkaa SALAMA + ATATULIA BILA HOFU YA MABAYA.

(Mawazo yangu binafsi — hii ndiyo ahadi iliyowekwa kwa yeyote anayeendelea kutembea katika njia hii: maisha yaliyotulia, salama, na kimya kutoka kwa ile hofu iliyoingia kwanza katika moyo wa mwanadamu bustanini.)

III. KUKIMBIA MBIO — TII KAMA ASKARI KATIKA JESHI LA MUNGU

(Mawazo yangu binafsi — sasa mwenendo unakuwa vita, na uovu si tena chaguo la ndani ya moyo mmoja tu; una nia na jina linalopingana nao — yule mwovu. Askari hapigani na wazo; anapigana na adui. Jitoe wewe mwenyewe wote kwa Mungu, na wema uwe silaha.)

A. Warumi 6:13 Wala msivitoe viungo vya miili yenu vitumike kama vyombo vya uovu vya kutenda dhambi, bali jitoeni kwa Mungu, kama watu waliotolewa kutoka mautini kuingia uzimani. Nanyi vitoeni viungo vya miili yenu kwake kama vyombo vya haki. [G3936 paristemi ■]

BALI JITOENI KWA MUNGU + NANYI VITOENI VIUNGO VYA MIILI YENU KWAKE KAMA VYOMBO VYA HAKI.

B. Mathayo 6:13 Usitutie majaribu, bali utuokoe kutoka kwa yule mwovu [kwa kuwa Ufalme ni wako, na nguvu, na utukufu, hata milele. Amen].’ [G4190 ponereros ■] [G4506 rhuomai ■]

USITUTIE KATIKA MAJARIBU --> BALI UTUOKOE KATIKA UOVU.

C. Yohana 17:15 Siombi kwamba uwaondoe ulimwenguni, bali uwalinde dhidi ya yule mwovu. [G4190 ponereros ■]

SIYO KUWATOA ULIMWENGUNI --> KUWALINDA NA UOVU.

D. 1 Yohana 5:19 Sisi twajua kuwa tu watoto wa Mungu na ya kwamba ulimwengu wote uko chini ya utawala wa yule mwovu. **[G4190 poneros ■]**

SISI TU WA MUNGU + ULIMWENGU MZIMA UMELELA KATIKA UOVU.

E. Mathayo 13:19 Mtu yeyote anaposikia neno la Ufalme naye asilielewe, yule mwovu huja na kunyakua kile kilichopandwa moyoni mwake. Hii ndiyo ile mbegu iliyopandwa kando ya njia. **[G4190 poneros ■] [G2570 kalos ■] [G4190 poneros ■]** (20) Ile mbegu iliyopandwa kwenye sehemu yenye mawe ni mtu yule ambaye hulisikia neno na mara hulipokea kwa furaha. (21) Lakini kwa kuwa hana mizizi yenye kina ndani yake, lile neno hudumu kwa muda mfupi tu. Kisha dhiki au mateso yanapoinuka kwa ajili ya lile neno, yeye mara huchukizwa. (22) Ile mbegu iliyopandwa katika miiba ni yule mtu alisikiaye neno, lakini masumbufu ya maisha haya na udanganyifu wa mali hulisonga lile neno na kulifanya lisizae matunda. (23) Lakini ile mbegu iliyopandwa kwenye udongo mzuri ni yule mtu ambaye hulisikia neno na kulielewa. Naye hakika huzaa matunda, akizaa mara mia, au mara sitini, au mara thelathini ya mbegu iliyopandwa.” (24) Yesu akawaambia mfano mwingine, akasema: “Ufalme wa Mbinguni unaweza kufananishwa na mtu aliyepanda mbegu nzuri katika shamba lake. (25) Lakini wakati kila mtu alipokuwa amelala, adui yake akaja na kupanda magugu katikati ya ngano, akaenda zake. (26) Ngano ilipoota na kutoa masuke, magugu nayo yakatokea. (27) “Watumishi wa yule mwenye shamba wakamjia na kumwambia, ‘Bwana, si tulipanda mbegu nzuri shambani mwako? Basi, magugu yametoka wapi?’ (28) “Akawajibu, ‘Adui ndiye alifanya jambo hili.’ “Wale watumishi wakamuuliza, ‘Je, unataka twende tukayang’oe?’ (29) “Lakini akasema, ‘Hapana, msiyang’oe, kwa maana wakati mking’oa magugu mnaweza mkang’oa na ngano pamoja nayo. (30) Acheni ngano na magugu vikue vyote pamoja mpaka wakati wa mavuno. Wakati huo nitawaambia wavunaji wayakusanye magugu kwanza, wayafunge matita matita ili yachomwe moto; kisha wakusanye ngano na kuileta ghalani mwangu.” (31) Akawaambia mfano mwingine, akasema, “Ufalme wa Mbinguni ni kama punje ya haradali, ambayo mtu aliichukua, akaipanda shambani mwake. (32) Ingawa mbegu hiyo ni ndogo kuliko mbegu zote, lakini inapokua ni mmea mkubwa kuliko yote ya bustanini, nao huwa mti mkubwa, hadi ndege wa angani wanakuja na kutengeneza viota katika matawi yake.” (33) Akawaambia mfano mwingine, “Ufalme wa Mbinguni unafanana na chachu ambayo mwanamke aliichukua akaichanganya katika kiasi kikubwa cha unga mpaka wote ukaumuka.” (34) Yesu alinena mambo haya yote kwa makutano kwa mifano. Wala hakuwaambia lolote pasipo mfano. (35) Hii ilikuwa ili kutimiza lile lililonenwa kwa kinywa cha nabii aliposema: “Nitafungua kinywa changu niseme nao kwa mifano; nitahubiri mambo yaliyofichika tangu kuumbwa kwa misingi ya ulimwengu.” (36) Kisha Yesu akaagana na makutano, akaingia nyumbani. Wanafunzi wake wakamjia wakamwambia, “Tueleze maana ya ule mfano wa magugu shambani.” (37) Akawaambia, “Aliyepanda mbegu nzuri ni Mwana wa Adamu. (38) Shamba ni ulimwengu na mbegu nzuri ni wana wa Ufalme. Magugu ni wana wa yule mwovu.

NDIPO HUJA YULE MWOVU --> MBEGU NJEMA = WATOTO WA UFALME + MAGUGU = WATOTO WA YULE MWOVU.

(Mawazo yangu binafsi — adui katika vita hii ana jina na mkakati: yule mwovu, poneros (G4190, uovu, ukiwa na nia ndani yake). Yeye hajaridhika na kujaribu tu; huteka nyara, na hupanda bidhaa bandia katika shamba lile lile ambalo mbegu njema huota. Kukimbia mbio hii kunamaanisha kubaki macho kwa zaidi ya moyo wako mwenyewe.)

F. Mathayo 6:22 “Jicho ni taa ya mwili. Kama jicho lako ni nyofu, mwili wako wote utajaa nuru. **[G4190 poneros ■] [G573 haplous ■]** (23) Lakini kama jicho lako ni ovu, mwili wako wote utajawa na giza. Kwa hiyo basi, kama nuru iliyomo ndani yako ni giza, hilo ni giza kuu namna gani!

JICHO LAKO LIKIWA SAHILI --> MWILI WAKO WOTE UTAKUWA NA NURU + JICHO LAKO LIKIWA OVU --> UTAJAA GIZA.

G. Mathayo 12:35 Mtu mwema hutoa yaliyo mema kutoka hazina ya mambo mema yaliyohifadhiwa ndani yake, naye mtu mwovu hutoa yaliyo maovu kutoka hazina ya mambo maovu yaliyohifadhiwa ndani yake. **[G4190 poneros ■] [G2344 thesauros ■] [G18 agathos ■]**

MTU MWEMA KUTOKA HAZINA NJEMA --> MAMBO MEMA + MTU MOVU KUTOKA HAZINA MBAYA --> MAMBO MABAYA.

H. Waefeso 6:16 Zaidi ya haya yote, twaeni ngao ya imani, ambayo kwa hiyo mtaweza kuizima mishale yote yenye moto ya yule mwovu. **[G4190 poneros ■]**

TWAENI NGAO YA IMANI --> AMBAYO KWA HIYO MTaweza KUIZIMA MISHALE YOTE YENYE MOTO YA YULE MWOVU.

I. 1 Yohana 2:14 Nawaandikia ninyi akina baba, kwa sababu mmemjua yeye aliye tangu mwanzo. Nawaandikia ninyi vijana, kwa sababu mna nguvu, na neno la Mungu linakaa ndani yenu, nanyi mmemshinda yule mwovu. **[G4190 ponereros ■] [G3528 nikao ■]**

NINYI MMEKUWA HODARI + NENO LA MUNGU LINAKAA NDANI YENU --> MMEMSHINDA YULE MWOVU.

(Mawazo yangu binafsi — ngao na neno hufanya kazi ile ile kutoka pande mbili: ngao huzuia kile kinachorushwa kwako, na neno linalokaa ndani yako ndilo humfanya mtu kuwa na nguvu za kutosha kuishikilia ngao hiyo hapo kwanza. Hakuna hata mmoja kati ya hivi viwili ulio wa hiari katika vita hii.)

J. Matendo Ya Mitume 10:38 Jinsi Mungu alivyomtia Yesu wa Nazareti mafuta katika Roho Mtakatifu na jinsi alivyokwenda huku na huko akitenda mema na kuponya wote waliokuwa wameonewa na nguvu za ibilisi, kwa sababu Mungu alikuwa pamoja naye. **[G3586 xylon ■] [G1228 diabolos ■]**

[G2616 katadynasteuo ■] [G2390 iaomai ■] [G2109 euergeteo ■] (39) “Sisi ni mashahidi wa mambo yote aliyoyafanya katika Uyahudi na Yerusalemu. Wakamuua kwa kumtundika msalabani.

ALIZUNGUKA AKITENDA MEMA, AKIWAPONYA WOTE WALIOKUWA WAMEONEWA NA IBILISI --> AMBAYE WALIMWUA NA KUMTUNDIKA JUU YA MTI.

K. Luka 23:41 Sisi tumehukumiwa kwa haki kwa kuwa tunapata tunayostahili kwa ajili ya matendo yetu. Lakini huyu mtu hajafanya kosa lolote.” **[G824 atopos ■]**

TUNASTAHILI KWA HAKIKA + LAKINI MTU HUYU HAKUTENDA JAMBO LOLOTE OVU.

L. 1 Petro 2:23 Yeye alipotukanwa, hakurudisha matukano; alipoteswa, hakutishia, bali alijikabidhi kwa yeye ahukumuye kwa haki.

YEYE ALIPOTUKANWA, HAKURUDISHA MATUKANO --> BALI ALIJKABIDHI KWA YEYE AHUKUMUYE KWA HAKI.

(Mawazo yangu ya kibinafsi — hivi ndivyo kukimbia mashindano kunavyoonekana wakati vita vinapogeuka kuwa vya kibinafsi: si ukimya kwa udhaifu, bali ni kukabidhi kwa makusudi jambo lote kwa yeye ahukumuye kwa haki. Huo ni uaskari, si kujisalimisha.)

M. Mathayo 5:44 Lakini ninawaambia: Wapendeni adui zenu na waombeeni wanaowatesa ninyi, **[G18 agathos ■] [G4190 poneros ■] [G2570 kalos ■]** (45) ili mpate kuwa watoto wa Baba yenu aliye mbinguni. Kwa maana yeye huwaangazia jua lake watu waovu na watu wema, naye huwanyeshea mvua wenye haki na wasio haki.

WAPENDE ADUI ZENU + WATENDEE MEMA WALE WANAOWACHUKIA --> YEYE HULIFANYA JUA LAKE LIWAANGAZE WAOVU NA WEMA.

N. 1 Petro 3:9 Msilipe ovu kwa ovu, au jeuri kwa jeuri, bali barikini, kwa maana hili ndilo mliloitiwa ili mpate kurithi baraka. **[G2556 kakos ■] [G18 agathos ■] [G2556 kakos ■]** (10) Kwa maana, “Yeyote apendaye uzima na kuona siku njema, basi auzuie ulimi wake usinene mabaya, na midomo yake isiseme hila.

KUTOLIPA UOVU KWA UOVU --> BALI KUBARIKI --> KUPENDA UZIMA NA KUONA SIKU NJEMA.

O. Mwanzo 50:20 Mlikusudia kunidhuru, lakini Mungu alikusudia mema, ili litimie hili linalofanyika sasa, kuokoa maisha ya watu wengi. **[H2896 towb ■] [H2803 chashab ■] [H7451 ra ■] [H2803 chashab ■]**

MLIONUIA MABAYA JUU YANGU + MUNGU ALIYANUIA KUWA MEMA --> KUOKOA WATU WENGI HAI.

(Mawazo yangu binafsi — chashab (H2803, kufikiri, kuazimia) ni neno lile hili kwa hili katika pande zote mbili za mstari huu: kile walichokiazimia, Mungu alikiazimia. Kukimbia mbio hii vizuri hakumaanishi kwamba uovu haujakamwagiwi kamwe. Inamaanisha kutumaini kwamba Mungu yule aliyewaruhusu ndugu za Yusufu kutenda anaweza kugeuza hata uovu huo ili kuokoa maisha mengi.)

P. Warumi 8:28 Nasi tunajua ya kuwa katika mambo yote Mungu hutenda kazi pamoja na wote wampendao, katika kuwapatia mema, yaani, wale walioitwa kwa kusudi lake. **[G18 agathos ■]**

MAMBO YOTE HUFANYA KAZI PAMOJA KWA MEMA KWA WALE WAMPENDAO MUNGU.

Q. Warumi 12:21 Usishindwe na ubaya, bali uushinde ubaya kwa wema. **[G18 agathos ■] [G3528 nikao ■] [G2556 kakos ■] [G3528 nikao ■]**

USISHINDWE NA UBAYA --> BALI UUSHINDE UBAYA KWA WEMA.

(Mawazo yangu binafsi — hii ni amri moja inayofumbata mbio nzima: si kuvumilia uovu tu, bali kuushinda, na silaha iliyotajwa ni wema. Nikao (G3528, kushinda) ni neno la kijeshi — kushinda, kuutwaa uwanja. Wema si tulivu katika vita hii. Unashambulia.)

IV. MSTARI WA MWISHO — MEMA NA MABAYA, NA NENO, HUDUMU MILELE

(Mawazo yangu binafsi — kila mashindano huwa na mwisho, na hili halikomei kaburini, wala kwenye hukumu tu. Linakomea kwenye mti, ukiwa wazi, na ahadi isiyofia. Yeye ashindaye hula matunda yake.)

A. 1 Yohana 3:8 Yeye atendaye dhambi ni wa ibilisi, kwa sababu ibilisi amekuwa akitenda dhambi tangu mwanzo. Kwa kusudi hili Mwana wa Mungu alidhihirishwa, ili aziangamize kazi za ibilisi.

[G1228 diabolos ■] [G3089 Iuo ■]

MWANA WA MUNGU ALIDHIHIRISHWA --> ILI AZIANGAMIZE KAZI ZA IBILISI.

B. 2 Timotheo 3:12 Naam, yeyote anayetaka kuishi maisha ya utauwa ndani ya Kristo Yesu atateswa.

WOTE WATAKAOTAKA KUISHI KITAUWA KATIKA KRISTO YESU --> WATAUDHIWA.

(Mawazo yangu binafsi — mstari wa mwisho hauigizi kwamba mbio hazikuwa rahisi. Kutenda mema katika ulimwengu ambao bado una uwezo wa kutenda uovu huleta gharama halisi. Aya hii inasimama hapa ili mwisho usisomwe kana kwamba pambano halikugharimu chochote.)

C. 1 Petro 2:24 Yeye mwenyewe alizichukua dhambi zetu katika mwili wake juu ya mti, ili tufe kwa mambo ya dhambi, bali tupate kuishi katika haki. Kwa kupigwa kwake, ninyi mmeponywa.

[G3586 xylon ■] [G399 anaphero ■]

ALIZICHUKUA DHAMBI ZETU KATIKA MWILI WAKE JUU YA MTI --> KUFA KWA MAMBO YA DHAMBI, KUISHI KATIKA HAKI.

D. Ufunuo 2:10 Usiogope mateso yatakayokupata. Nakuambia ibilisi atawatia baadhi yenu gerezani ili kuwajaribu, nanyi mtapata dhiki kwa muda wa siku kumi. Uwe mwaminifu hata kufa, nami nitakupa taji ya uzima. **[G4735 stephanos ■]**

UWE MWAMINIFU HATA MAUTINI --> NITAKUPA TAJI YA UZIMA.

E. Zaburi 119:160 Maneno yako yote ni kweli, sheria zako zote za haki ni za milele. **[H5975 amad ■]**

MANENO YAKO YOTE NI KWELI --> SHERIA ZAKO ZOTE ZA HAKI NI ZA MILELE.

(Mawazo yangu binafsi — mema na maovu yalitajwa tangu mwanzo kabisa wa kitabu, na mstari huu unasema kwamba neno lililoyataja ni kweli tangu mwanzo, na hukumu zake hazipitwi na wakati. Kile Mungu alichokiita chema katika Mwanzo 1, bado anakiita chema.)

F. Ufunuo 2:7 “Yeye aliye na sikio na asikie yale ambayo Roho ayaambia makanisa. Yeye ashindaye, nitampa haki ya kula matunda toka kwa mti wa uzima, ambao uko katika paradiso ya Mungu.

[G3857 paradeisos ■] [G2222 zoe ■] [G3586 xylon ■] [G5315 phago ■] [G3528 nikao ■]

KWA YEYE ASHINDAYE --> ATAKULA MATUNDA YA MTI WA UZIMA ULIOKO KATIKATI YA PARADISO YA MUNGU.

G. Ufunuo 21:4 Atafuta kila chozi kutoka macho yao. Mauti haitakuwepo tena, wala maombolezo, wala kilio, wala maumivu, kwa maana mambo ya kwanza yamekwisha kupita.” **[G2288 thanatos ■]**

HAKUTAKUWA NA MAUTI TENA, WALA HUZUNI --> MAMBO YA KWANZA YAMEPITA.

H. Ufunuo 21:7 Yeye ashindaye atayarithi haya yote, nami nitakuwa Mungu wake, naye atakuwa mwanangu. **[G3528 nikao ■]**

YEYE ASHINDAYE ATAYARITHI HAYA YOTE + NAMI NITAKUWA MUNGU WAKE.

I. Ufunuo 22:1 Kisha yule malaika akanionyesha mto wa maji ya uzima, maangavu kama kioo yakitiririka kutoka kwenye kile kiti cha enzi cha Mungu na cha Mwana-Kondoo,

[G2652 katanathema ■] [G1484 ethnos ■] [G2322 therapeia ■] [G3586 xylon ■] [G2222 zoe ■]

[G4215 potamos ■] (2) kupitia katikati ya barabara kuu ya huo mji. Kwenye kila upande wa huo mto kulikuwa na mti wa uzima utoao matunda ya aina kumi na mbili, ukizaa matunda yake kila mwezi.

Nayo majani ya mti huo ni kwa ajili ya uponyaji wa mataifa. (3) Katika mji huo hakutakuwa tena na laana, bali kiti cha enzi cha Mungu na cha Mwana-Kondoo kitakuwamo humo na watumishi wake watamtumikia,

MTO WA MAJI YA UZIMA, MAANGAVU KAMA KIOO + MTI WA UZIMA, MAJANI KWA AJILI YA UPONYAJI WA MATAIFA --> HAKUNA LAANA TENA.

(Mawazo yangu binafsi — kilichofungwa kwenye mti mmoja katika Mwanzo kimefunguliwa kwenye mti mwingine hapa, na tofauti ni kamili: hakuna laana tena. Mstari wa mwisho wa somo hili lote si mahali ambapo uovu unadhibitiwa tu. Ni mahali ambapo uovu hatimaye umeondolewa kabisa.)

J. Ufunuo 22:14 “Wamebarikiwa wale wafuao mavazi yao, ili wapate haki ya kuuendea huo mti wa uzima na kuuingia huo mji kupitia kwenye malango yake. **[G3586 xylon ■]**

WENYE HERI NI WALE WANAOTITENDA AMRI ZAKE --> HAKI YA KUUFIKIA MTI WA UZIMA + KUINGIA KUPITIA MALANGO NDANI YA MJI.

K. Zaburi 23:6 Hakika wema na upendo vitanifuata siku zote za maisha yangu, nami nitakaa nyumbani mwa Bwana milele. **[H2896 towb ■]**

WEMA NA REHEMA VITANIFUATA --> NITAKAA NYUMBANI MWA BWANA MILELE.

L. Yakobo 1:17 Kila kitolewacho kilicho chema na kilicho kamili, hutoka juu, na hushuka kutoka kwa Baba wa mianga, ambaye kwake hakuna kubadilika, wala kivuli cha kugeukageuka. **[G18 agathos ■]**

KILA KIPAWA CHEMA NA KILA ZAWADI KAMILIFU = HUTOKA JUU, KUTOKA KWA BABA WA MIANGA.

(Mawazo yangu binafsi — mwendo huu wote ulianza na wema wa Mungu mwenyewe — aliona kwamba ni vyema — na unamalizika vivyo hivyo: kila zawadi njema hushuka kutoka kwake, Baba wa mianga, asiyebadilika. Wema ulikuwa wake tangu mwanzo, na ni wake bila mwisho.)

MDOMO WA WAWILI — CHUKIA UOVU, PENDA WEMA

Zaburi 97:10 Wale wanaompenda Bwana na wauchukie uovu, kwa maana yeye hulinda maisha ya waaminifu wake na kuwaokoa kutoka mkononi mwa mwovu. **[H8104 shamar ■] [H7451 ra ■]**

[H8130 sane ■] [H157 ahab ■]

NINYI MNAOMPENDA BWANA, CHUKIENI UOVU --> YEYE HUZIHIFADHI ROHO ZA WATAKATIFU WAKE.

Warumi 12:9 Upendo lazima usiwe na unafiki. Chukieni lililo ovu, shikamaneni na lililo jema.

[G18 agathos ■] [G2853 kollao ■] [G4190 poneros ■] [G655 apostygeo ■] [G505 anypokritos ■]

[G26 agape ■]

CHUKIENI LILILO OVU + SHIKAMANENI NA LILILO JEMA.

2 Wakorintho 13:1 Hii ndiyo mara ya tatu mimi kuja kwenu. “Shtaka lolote lazima lithibitishwe na mashahidi wawili au watatu.” **[G3144 martus ■]**

SHTAKA LOLOTE LAZIMA LITHIBITISHWE NA MASHAHIDI WAWILI AU WATATU.

(Mawazo yangu binafsi — zaburi na waraka, agano la kale na agano jipya, na sauti moja kati yao: chukieni uovu, mkishikamana na lililo jema. Kwa kinywa cha mashahidi wawili au watatu, neno hili limethibitika bila shaka.)

KIVULI NA UTIMILIFU

Shadow Kumbukumbu La Torati 21:22 Kama mtu ana hatia ya kosa linalompasa kuuawa naye akauawa, mwili wake utaangikwa mtini, **[H7045 qelalah ■] [H6086 ets ■]** (23) kamwe msiuache mwili wake mtini usiku kucha. Hakikisheni mnauzika mwili wake siku ile ile, kwa sababu kila mtu anayeangikwa mtini yupo chini ya laana ya Mungu. Msiinajisi nchi ambayo Bwana Mungu wenu anawapa kama urithi wenu.

ALIYETUNDIKWA MTINI = AMELAANIWA NA MUNGU.

Fulfillment Wagalatia 3:13 Kristo alitukomboa kutoka laana ya sheria kwa kufanyika laana kwa ajili yetu, kwa maana imeandikwa, “Amelaaniwa yeye aangikwaye juu ya mti.” **[G3586 xylon ■]**

[G2671 katara ■]

KRISTO ALITUKOMBOA --> ALIFANYWA LAANA KWA AJILI YETU --> AMELAANIWA KILA MTU AANGIKWAYE MTINI.

(Mawazo yangu binafsi — sheria ilitaja mti kuwa mahali pa laana. Kristo hakukwepa mti huo; alitundikwa juu yake, na akawa laana yenyewe, ili laana iweze kukoma huko badala ya kuenea zaidi. Mti ambao hapo kwanza ulimaanisha hukumu tu, ndani yake ukawa mlango wa kuingia kwenye mti wa uzima.)

KUFUNGA

1 Yohana 2:17 Nao ulimwengu unapita, pamoja na tamaa zake, bali yeye afanyaye mapenzi ya Mungu adumu milele.

NAO ULIMWENGU UNAPITA --> BALI YEYE AFANYAYE MAPENZI YA MUNGU ADUMU MILELE.

Warumi 16:20 Mungu wa amani atamponda Shetani chini ya miguu yenu upesi. Neema ya Bwana wetu Yesu iwe nanyi. Amen.

MUNGU WA AMANI ATAMPONDA SHETANI CHINI YA MIGUU YENU UPESI --> NEEMA YA BWANA WETU YESU IWE NANYI. AMEN.

(Mawazo yangu binafsi — kusanya mwenendo wote katika mstari mmoja. Ulianza chini: wema wa Mungu mwenyewe, uliosema juu ya uumbaji kabla uovu haujapata jina lolote, na moyo uliopaswa kujifunza, na kuuliza, na kuchagua. Ukakua kuwa mwenendo wa kila siku: kujiepusha na uovu, kutenda mema, na kuendelea nao, katika mahali pa kawaida, siku baada ya siku. Ukawa mbio na vita: mwovu wa kweli wa kumpinga, ngao ya kuinua, na amri ngumu zaidi ya kulipa uovu kwa wema badala ya uovu zaidi. Nao unaishia mahali ambapo kila tambaazi na kila mwenendo na kila mbio zilikuwa zikielekea daima — kwenye mti, uliosimama wazi, bila laana tena, kwa kila mtu ashindaye. Ulimwengu na uovu wake vinapita. Kile kilichojengwa juu ya kutenda mapenzi ya Mungu hakipiti pamoja nao.)

JARIBIO LA MAZOEZI

1. Mwanzo 1:31 — Mungu akaona vyote alivyoumba, na tazama, ilikuwa:

- a) mema na maovu pamoja
- vizuri sana
- c) uovu tu daima

2. Zaburi 34:8 — Onjeni mwone kwamba Bwana ni:

- a) mwenye huruma
- b) njema
- c) mwaminifu

3. Wafalme wa Kwanza 3:9 — Hivyo mpe mtumishi wako moyo wa ufahamu ili kutawala watu wako na kupambanua kati ya:

- a) mawazo ya moyo
- b) mema na mabaya
- c) yatima na mjane

4. Warumi 12:21 — Usishindwe na ubaya, bali:

- a) usilipe uovu kwa uovu
- b) shinda ubaya kwa wema
- c) chukieni yaliyo maovu

5. Mwanzo 50:20 — Mlikusudia kunidhuru, lakini Mungu alikusudia mema, ili litimie hili linalofanyika sasa, kuokoa:

- a) kulipa uovu kwa uovu
- b) awaokoe mkononi mwa waovu
- c) kuokoa maisha ya watu wengi

6. 1 Yohana 2:14 — Nawaandikia ninyi vijana, kwa sababu mna nguvu, na neno la Mungu linakaa ndani yenu, nanyi:

- a) kumjua yeye aliye tangu mwanzo
- b) kuushinda yule mwovu
- c) alipokea Roho Mtakatifu

7. Ufunuo 21:7 — Yeye ashindaye atayarithi haya yote, nami nitakuwa Mungu wake, naye: atakuwa mwanangu

- b) Nitafuta machozi yote katika macho yake
- c) atatawala milele na milele

UFUNGUO WA MAJIBU: 1-b, 2-b, 3-b, 4-b, 5-c, 6-b, 7-a

JINSI SOMO HILI LINAVYOGAWANYIKA

JINSI KIVULI KINAVYOLETA NURU: MTI ULIOITWA WA LAANA CHINI YA SHERIA (KUMBUKUMBU LA TORATI 21:22-23) NDIO AINA YA MTI AMBAO KRISTO ALITUNDIKWA JUU YAKE, AKAWA LAANA KWA AJILI YETU (WAGALATIA 3:13) — NA MTI WA UZIMA UMESIMAMA WAZI UPANDE MWINGINE WAKE (UFUNUO 22:2).

JINSI AGANO JIPYA LINAVYOFAFANUA HILO: LILE LILILOAMRIWA KWENYE MTI WA KWANZA KABISA — KULA KWA UHURU MATUNDA YA KILA MTI, ISIPOKUWA MMOJA — LINAKUJA KUWA, KWENYE MTI WA MWISHO, WITO WA WAZI: YEYE ASHINDAYE, NITAMPA KULA MATUNDA YA MTI WA UZIMA (MWANZO 2:16-17 --> UFUNUO 2:7).

JINSI MANENO YANAVYOLETA MAANA: AGATHOS (G18, GOOD) NA KALOS (G2570, GOOD) HUTAJA KILE KILICHO CHEMA CHENYEWE NA CHEMA KINAPOONYESHA; KAKOS (G2556, EVIL) NA PONEROS (G4190, EVIL) HUTAJA KILE KISICHO NA THAMANI NA KILE CHENYE MAPENZI YALIYOELEKEA KUDHURU — BAINISHA NI NENO LIPI LINASIMAMA KATIKA AYA GANI, NA KWA NINI.

--> HII INAKUHUSUJE: YAJARIBUNI MAMBO YOTE; LISHIKENI LILILO JEMA (1 WATHESALONIKE 5:21). UACHE MABAYA, UKATENDE MEMA (ZABURI 34:14). HISIA ZINAZOEZWA KWA KUFANYA MATUMIZI, SI KWA KUTAMANI (WAEBRANIA 5:14).

--> HII NDIYO MAANA YAKE KWA UMILELE: KILICHOPOTEA KWENYE MTI MMOJA KINARUDISHWA TENA KWENYE MTI MWINGINE — YEYE ASHINDAYE NITAMPA KULA MATUNDA YA MTI WA UZIMA (UFUNUO 2:7), WALA HAPATAKUWA NA LAANA TENA (UFUNUO 22:3).

NJIA YA KANDO: YUSUFU NI MFANO WA MWANA, NDUGU ALIYEUZWA KATIKA UOVU NA KUTUMWA NA MUNGU KUOKOA UHAI (MWANZO 45:5-8; MATENDO 7:9-10) — FUATILIA JINSI UOVU ULIONUIWA DHIDI YAKE, MUNGU ALIVYOGUZA KUWA WEMA.

UFUNUO UNAOWEZEKANA: CHASHAB (H2803, KUFIKIRI, KUBUNI) NI NENO LILE HILO LINALOTUMIKA KATIKA PANDE ZOTE MBILI ZA MWANZO 50:20 — WALICHOKIBUNI NDUGU, MUNGU ALIKIBUNI. [MISTARI IMEUNGANISHWA PAMOJA — HAKUNA MSTARI MMOJA UNAOSEMA HILI PEKEE] UOVU ULE ULEULE ULIOPANGWA NA MAPENZI YA MMOJA ULISHINDWA NA MAPENZI MAKUBWA ZAIDI, BILA NIA YA UPANDE WOWOTE KUKANUSHWA.

UNAPASWA KUFANYA NINI ILI UOKOKE?

Angalia mafunzo yetu ya Biblia — "Ni Lazima Nifanye Nini Ili Niokoke"

SOURCES & CREDITS

Scripture: the redistributable Bible for this language (CC BY-SA 4.0) — a redistributable edition, looked up exactly and never machine-translated.

Alternate chapter/verse numbering reconciled with STEP Bible TVTMS (CC BY 4.0).

Strong's numbering & original-language data: OpenScriptures Hebrew Bible (CC BY 4.0); STEP Bible.org — TAHOT/TAGNT/TBESH/TBESG (CC BY 4.0); Robinson-Pierpont Byzantine Majority Text (Public Domain); Strong's dictionary, 1890 (Public Domain).

Typography: Google Noto fonts (SIL Open Font License 1.1).

© SEE MORE JESUS · wanttoseemore.com — shared under Creative Commons Attribution 4.0 (CC BY 4.0).